

2016.- 2020.



**STRATEŠKI PLAN
INSTITUTA ZA TURIZAM**

Zagreb, srpanj 2016.

1. UVOD

Strateški plan Instituta za turizam 2016.-2020. predstavlja polaznu osnovu za planiranje svih aktivnosti Instituta kao i za donošenje godišnjih, akcijskih planova u navedenom razdoblju. Ovaj Strateški plan polazi od dosadašnjeg razvoja Instituta kao znanstvene institucije uvažavajući odrednice Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (Vlada Republike Hrvatske, 2013). Strateški plan Instituta za turizam 2016.-2020. vezuje se i na strateške smjernice dokumenata Europske unije (Obzor 2020) koji naglašavaju potrebu povezivanja obrazovanja, istraživanja i inovacija.

Znanstvenici Instituta su svoje dosadašnje znanstvene i stručne aktivnosti usmjeravali prema održivom razvoju turizma u Hrvatskoj stavljajući se u funkciju onih koji taj razvoj potiču i usmjeravaju, a tu temeljnu zadaću nastaviti će i u sljedećem razdoblju.

U ovome se dokumentu, polazeći od postojećeg stanja, prednosti i nedostataka djelovanja Instituta za turizam, redefiniraju vizija, misija i strateški ciljevi. Također se navode istraživačke teme čijim se izučavanjem Institut kontinuirano bavi, kao i organizacija, ljudski i financijski resursi neophodni za ostvarivanje strateških ciljeva Instituta. S obzirom na potrebu stalnog praćenja pokazatelja uspješnosti rada, temeljenih na međunarodno prihvaćenim kriterijima kvalitete i relevantnost, kao i potrebu godišnje evaluacije svih aktivnosti Instituta, ovaj srednjoročni strateški plan se, počevši od 2016., operacionalizira putem godišnjih planova aktivnosti.

2. RAZVOJNI PUT INSTITUTA

Institut za turizam¹ u Zagrebu jedini je znanstveni javni institut specijaliziran za istraživanja na području turizma u Hrvatskoj. Institut je jedan od najstarijih instituta za turizam u Europi i institucija s najviše znanstvenih i stručnih referenci u regiji. Osnovan je 1959. godine za potrebe turističkog gospodarstva, za koje je pretežito izrađivao stručne studije i provodio mikroekonomska istraživanja. Godine 1986. postao je javna znanstvena institucija i od tada nosi današnji naziv – Institut za turizam.

¹ Djelovanje Instituta za turizam uređeno je Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13 i 139/13), Zakonom o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08), Pravilnikom o osnovama financiranja znanstveno-istraživačkih instituta (NN 38/97 i 28/99), Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/10), Zakonom o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09) kao i Statutom Instituta za turizam (2014).

U 57 godina svog djelovanja prošao je dugi razvojni put. Transformirao se od male konzultantske organizacije u modernu znanstvenu instituciju. Od orijentacije na ekonomska istraživanja, danas se u Institutu s multidisciplinarnim timom razvijaju složeni znanstveni projekti, a područja istraživanja proširila su se na izučavanje cjelokupnog fenomena turizma, osobito utjecaja njegovog razvoja na ekonomiju, društvo i okoliš. Ciljevi i misija djelovanja Instituta stoga se tijekom vremena transformiraju. U počecima svog djelovanja pratio je snažnu turističku ekspanziju, a danas svojim istraživačkim, edukativnim i savjetodavnim radom podupire održivi razvoj turizma u Hrvatskoj i povezuje teoriju i praksu u turizmu. Sukladno svojoj zadaći, znanstvenom aktivnošću podržava razvoj održivog i međunarodno konkurentnog nacionalnog i regionalnog turizma koji doprinosi ekonomiji, zapošljavanju i kvaliteti života. Djelovanje Instituta prepoznato je i u međunarodnoj znanstvenoj zajednici kroz sudjelovanje u međunarodnim mrežama istraživača, publiciranjem znanstvenih radova kao i kroz vlastitu izdavačku aktivnost u turizmu te sudjelujući aktivno u međunarodnim asocijacijama.

U postavljanju svojih strateških ciljeva i sukladno tome, svih svojih aktivnosti, Institut se oslanja na strateške ciljeve Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta izražene u Strategiji razvoja znanosti, obrazovanja i tehnologije (Vlada RH, 2013) kao i svoje strateške i godišnje planove aktivnosti (www.iztg.hr) te svoju misiju. Sukladno postavljenim ciljevima, kao i izvršenim evaluacijama Instituta od strane Agencije za znanost i visoko obrazovanje, Institut za turizam je posljednjih pet godina značajno unaprijedio svoju znanstvenu produktivnost i međunarodnu prepoznatljivost. Uz to, svake godine povećava i broj popularizacijskih aktivnosti kao i broj sudjelovanja u medijima kojima se obraća i stručnoj i široj javnosti i kojima uspješno diseminira rezultate svojih znanstvenih dostignuća i projekata. To sve događa se u uvjetima gospodarske krize u Hrvatskoj, suženim mogućnostima financiranja istraživanja u turizmu kao i stalnom snižavanju izdvajanja za potrebe znanosti iz državnog proračuna, vrlo rigidnoj politici zapošljavanja u hrvatskoj znanosti koja ne dozvoljava niti zadržavanje broja istraživača na postojećoj razini, neusklađenosti mjerila i kriterija za evaluaciju znanstvenih instituta s onima za napredovanje znanstvenika u viša zvanja te, konačno, uvjetima neizvjesnosti opstanka Instituta kao samostalne znanstvene institucije.

3. DANAŠNJA POZICIJA INSTITUTA: snage i slabosti Instituta

Kumulirana znanja u području istraživanja turističkih kretanja mogu se smatrati glavnom prednošću Instituta za turizam koji se, kroz više od pet desetljeća kontinuiranog djelovanja, profilirao kao znanstveni institut koji prati svjetska dostignuća te doprinosi globalnom fondu znanja, ali isto tako i kao organizacija koja svojim projektima unapređuje praksu turističkog gospodarstva u Hrvatskoj i u zemljama u okruženju. Nacionalna važnost djelovanja Instituta za turizam najbolje se argumentira kontinuiranim istraživačkim projektima (npr. jedino longitudinalno istraživanje ponašanja posjetitelja u Hrvatskoj pod nazivom TOMAS; dugoročni projekt „Konkurentnost hrvatskog turizma“; izrada satelitskog računa turizma) koji su podloga izrade mnogih znanstvenih radova, regionalnih strategija i destinacijskih planova razvoja turizma, kao i različitim informativno-edukacijskim aktivnostima (predavanja, prezentacije,

seminari, nastupi u medijima). Institut svojim istraživanjima unapređuje cjelokupni sustav statistike turizma u Hrvatskoj, putem svojih projekata kontinuirano utječe na usmjeravanje turističkog razvoja mnogih lokalnih sredina, a svojim preporukama i pokazateljima olakšava formiranje nacionalne turističke politike (Glavni plan i Strategija razvoja turizma, brojni akcijski planovi razvoja pojedinih oblika turizma).

Međunarodni utjecaj Instituta očituje se sudjelovanjem u međunarodnim mrežama istraživača, multilateralnim i bilateralnim istraživačkim projektima, objavljivanjem radova u međunarodnim znanstvenim publikacijama, te sudjelovanjem i suorganiziranjem međunarodnih konferencija. Institut je izdavač međunarodnog znanstvenog časopisa TOURISM što, uz članstvo u brojnim asocijacijama, pozitivno utječe na međunarodnu prepoznatljivost Instituta. Veliki skok napravljen je 2014. godine potpisivanjem ugovora o suradnji sa Svjetskom turističkom organizacijom (UNWTO) s kojom je izdana i zajednička publikacija (Global Report on the Transformative Power of Tourism: a paradigm shift towards a more responsible traveller, 2016).

Institut obavlja znanstvenu djelatnost putem **znanstvenih projekata**. Ovi projekti temeljeni su na ključnim problemima i izazovima s kojima se suočava razvoj međunarodno konkurentnog turizma. Tako se postiže sinergija između znanstvenih projekata Instituta i nacionalnih razvojnih ciljeva, odnosno istraživanja Instituta koji se stavljaju u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja, sukladno nacionalnim strateškim ciljevima te razvojnim ciljevima Europske unije. Nakon znanstvenih projekata na teme - Turizam i hrvatsko gospodarstvo i Održivi razvitak turizma Hrvatske, znanstveni rad Instituta nastavljen je projektima: (1) Mjerenje važnosti utjecaja turizma na gospodarstvo Hrvatske i (2) Međuodnos turizma, prostora i prometa koji su završeni 2013. godine. Navedene teme i dalje predstavljaju temeljna istraživačka usmjerenja Instituta putem internih znanstvenih projekata. Od 2014. godine Hrvatska zaklada za znanost financira znanstveni projekt pod nazivom TRANS-TURIZAM: Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću (uključeno je 8 istraživača Instituta). Pored toga, pet istraživača Instituta sudjeluju kao suradnici na znanstvenim projektima drugih instituta i obrazovnih institucija.

Znanstvene projekte Instituta za turizam ne bi bilo moguće realizirati bez izvora podataka koje osigurava **Biblioteka Instituta (BIT)**. Knjižnični je fond BIT-a utemeljen, definiran i godinama se izgrađuje u skladu s djelatnošću Instituta i sustavno stvara relevantnu bibliografsku bazu podataka najvažnijih svjetskih i domaćih izvora znanstvene i stručne literature. Danas je oko 34 tisuće zapisa moguće dinamički pretraživati preko Interneta (www.bit.iztztg.hr). Na taj način BIT pruža informacijsku podršku istraživačkim projektima, izobrazbi i razvoju Instituta kao i mnogim studentima, postdiplomantima i doktorantima u Hrvatskoj i iz inozemstva. UNWTO (Svjetska turistička organizacija) povjerala je Institutu projekt tezaurusa turističkih pojmova (Thesaurus on Tourism and Leisure Activities) čijom se izradom Hrvatska pridružila nekolicini zemalja koje ga danas imaju. Ta je publikacija nastala kao plod suradnje Instituta, UNWTO-a i Ministarstva turizma Francuske.

Kao drugi najstariji časopis na području istraživanja turizma na svijetu, **naš časopis TURIZAM** (engl. izdanje TOURISM) u 2012. godini proslavio je 60-tu obljetnicu kontinuiranog izlaženja.

U posljednjih dvadeset godina, od kada se Institut pojavljuje kao suizdavač časopisa, znatno je podignuta razina njegove kvalitete. TURIZAM izlazi kvartalno, kao međunarodno izdanje na engleskom jeziku i kao domaće izdanje. Redovito pristizanje radova cijenjenih stručnjaka kao i tematski brojevi osiguravaju danas časopisu važnu poziciju u međunarodnom izdavaštvu. U sljedećem planskom razdoblju očekuje se daljnje podizanje reputacije časopisa koji se indeksira u 12 relevantnih baza, uključujući Scopus, a u 2016. godini časopis je uvršten i u Thompson Reuters bazu Emerging Sources Citation Index – Journal List i Master Journal List.

Tijekom 2002. godine pokrenuta je **Znanstvena edicija IT-a** kako bi velik dio sistematiziranih, specijalističkih znanja prikupljenih u Institutu našao svoj put do stručne i znanstvene javnosti. Pokrećući ovu ediciju knjigom dr. sc. E. Kušena – “Turistička atrakcijska osnova”, Institut za turizam želi podržati sustavna i kontinuirana istraživanja zapostavljenih problema, kao i onih koja su od posebnog interesa za podizanje kvalitete turizma. U 2009. godini, na temelju rezultata longitudinalnog istraživanja turističke potražnje, izdana je knjiga pod nazivom „TOMAS – Trendovi 1987-2008“, a tijekom 2011. godine objavljena knjiga pod nazivom - „Izazovi upravljanja turizmom“. Kreirana je i praktična 'on-line' publikacija „Turizam u brojkama“. Zbog potrebe jačanja međunarodne prepoznatljivosti istraživači Instituta u 2016. godini rade na izdavanju znanstvene knjige s međunarodnim izdavačem Palgrave MacMillan na temu razvoja turizma u Hrvatskoj kako bi različite aspekte toga razvoja približili međunarodnoj publici.

Prepoznajući potrebu ostvarivanja veće međunarodne suradnje, Institut je posljednjih godina potpisao dugoročne **sporazume o suradnji** s institucijama s kojima kontinuirano surađuje. Institut je uključen u UNWTO Knowledge Network, mrežu znanstvenih i stručnih institucija, a uz to je dugogodišnji član AIEST-a (Svjetska asocijacija stručnjaka u turizmu), ESOMAR-a (Europska organizacija za tržišna istraživanja) i ATLAS-a. Kao što je već navedeno, u 2014. potpisan je i sporazum o suradnji s UNWTO za područja istraživanja sezonalnosti turizma, harmonizacije metodologija istraživanja turističke potražnje i publiciranju zajedničkih izvještaja. Početkom 2016. Institut je objavio zajedničku publikaciju s UNWTO pod nazivom Global Report on the Transformative Power of Tourism: a paradigm shift towards a more responsible traveller (Affiliate Members Report: Volume fourteen).

Institut je aktivan i kad je riječ o **popularizaciji znanosti** i podupiranju održivog razvoja – svojim raznorodnim aktivnostima i djelovanjima (edukacija, seminari, stručni radovi, prezentacije i javni nastupi, nastupi u medijima) kontinuirano naglašava važnost primjene rezultata istraživanja i znanstvenog rada u praksi, a također zagovara važnost javnog interesa u turizmu.

Tijekom posljednjih 5 godina Institut je zabilježio kontinuirani rast znanstvene produktivnosti mjerene čitavim nizom aktivnosti (znanstveni radovi, popularizacijske aktivnosti, projekti).

Prednosti i nedostaci Instituta za turizam

PREDNOSTI	NEDOSTACI / OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • 57 godina iskustva i kumuliranog znanja u istraživanjima turizma • Kontinuirani rast znanstvene produktivnosti • Multidisciplinarni istraživački tim – projektna organizacija i timski rad • Metodološka znanja u području istraživanja turističke potražnje i turističke statistike • Jedina specijalizirana Biblioteka s 'on-line' pretraživanjem • Međunarodna suradnja • Kontinuirana suradnja s javnim sektorom i gospodarstvom • Izdavačka djelatnost Instituta • Prenos znanja putem sudjelovanja u nastavi kao i putem organizacije seminara/radionica 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna financijska sredstva za provođenje primarnih istraživanja • Nedovoljna financijska sredstva za održavanje dugogodišnjih baza podataka • Nemogućnost preciznog planiranja prihoda od vlastite djelatnosti • Nedovoljan broj mladih istraživača ('starenje' znanstvenika) • Neprilagođenost kriterija za izbor u znanstvena zvanja u odnosu na kriterije evaluacije Instituta • Nedostatak profesionalnog projektnog menadžmenta za prijavu i provođenje EU projekata • Nedovoljni resursi za uključivanje u međunarodne znanstvene projekte

Glavni nedostatak rada Instituta su nerealizirani istraživački projekti zbog nedovoljnih financijskih sredstava za znanstvena istraživanja u Hrvatskoj. Dva glavna izvora financiranja znanstvene aktivnosti – proračunska sredstva i vlastiti prihodi – smanjuju se iz godine u godinu pa je vrlo teško provesti planirane aktivnosti. To umanjuje i potencijalni broj originalnih znanstvenih radova. Gospodarstvo kao i javni sektor podupiru dio istraživanja koja se mogu svrstati većinom u primijenjena istraživanja jer rezultati takvih istraživanja imaju izravnu praktičnu primjenu za razliku od razvojnih i temeljnih znanstvenih istraživanja, no i ti izvori sredstava su u opadanju.

Među glavnim slabostima Instituta je nedostatak kadrova. Zbog potrebe intenzivnijeg agnažmana u prijavi nacionalnih i međunarodnih znanstvenih kompetitivnih istraživačkih projekata kao i naraslih administrativnih poslova, Institutu bi nužno trebalo radno mjesto projektnog menadžera. Ukupan broj djelatnika Instituta od 32 smanjio se na 28, što uz prosječno starenje znanstvenika, ne omogućava željeni razvoj institucije. Turizam je izrazito važna gospodarska aktivnost u zemlji što znači i veliki interes opće i stručne javnosti i medija za rezultatima istraživanja i aktivnostima Instituta, čemu je vrlo teško udovoljiti, s obzirom na znanstveni rad kao primarnu misiju Instituta.

Realizacijom strateških ciljeva ovog plana i predviđenim aktivnostima većina ovih slabosti bi se trebala otkloniti ili ublažiti u srednjoročnom razdoblju za koje se donosi ovaj Plan. Na aktivnost Instituta već nekoliko godina negativno djeluju i određeni vanjski faktori, vezani prije svega uz financiranje, zapošljavanje te uz, već nekoliko godina najavljivanu, restrukturaciju svih javnih znanstvenih instituta. Uz stalno smanjenje izdvajanja za potrebe znanosti i nepovoljnu politiku zapošljavanja, prisutno je i stalno povećavanje znanstvene i druge administracije (uz isti/manji broj zaposlenih djelatnika) te česte promjene vezane uz izbor u više znanstveno zvanje koje dovode i do nepodudaranja mjerila i kriterija za evaluaciju

znanstvenih instituta i uvjeta za napredovanje znanstvenika u viša zvanja. Financiranje znanstvenih projekata putem Hrvatske zaklade za znanost gdje je fokus na potrebama jednog projekta ne može kompenzirati smanjenje financiranja za znanstvenu infrastrukturu čime se naš Institut dovodi u sve težu poziciju koju nije moguće popraviti niti kroz izuzetan angažman svih djelatnika na traženju novih izvora financiranja bilo da je riječ o turističkom gospodarstvu ili EU izvorima. Što se tiče najavljujane restrukturacije, Znanstveno vijeće Instituta za turizam opredijelilo se za daljnju samostalnost, a ukoliko nije u mogućnosti udovoljiti kriterijima (koji nisu poznati), opredjeljuje se za pridruživanje sveučilištu i to kao neovisna sastavnica. No, očekuje se da će Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, prvo razraditi modele kako bi se javni znanstveni instituti mogli opredijeliti za neku od opcija.

4. CILJEVI, VIZIJA I MISIJA INSTITUTA

Institut za turizam se niz godina razvija prateći suvremene turističke tokove i održavajući veze s drugim specijaliziranim institucijama u zemlji i inozemstvu. Uz to razvija vlastite znanstvene pristupe i metode, a njegovu prepoznatljivost ponajviše određuju kontinuirani istraživački projekti i izdavačka djelatnost. Svoja dostignuća Institut duguje aktivnom radu multidisciplinarnog tima istraživača i stalnom izučavanju učinaka turizma sa stajališta ekonomije i marketinga, prometa, geografije, ekologije, sociologije, urbanizma i drugih znanstvenih disciplina.

Vizija Instituta za turizam temelji se na nekoliko ključnih prednosti. Prije svega, Institut je jedan od najstarijih instituta za turizam u Europi i institucija s najviše znanstvenih i stručnih referenci u regiji. Osim toga, među glavne prednosti Instituta za turizam mogu se ubrojiti dugogodišnje iskustvo i kumulirana znanja provedenih primarnih istraživanja kao i kontinuirana suradnja s gospodarstvom i javnim sektorom u turizmu. Uz rast znanstvene produktivnosti, kroz veliki broj znanstvenih i stručnih aktivnosti i projekata Institut je stekao znanja kao i mrežu istraživača i stručnjaka u zemlji i inozemstvu s kojima kontinuirano surađuje. Povjerenje gospodarstva i realizacija mnogih ideja i koncepata potvrđuju se u praksi kroz unapređenje rada javnog sektora u turizmu i povećanje konkurentne sposobnosti mnogih turističkih područja u Hrvatskoj.

Na temelju takve istraživačke i savjetodavne tradicije, VIZIJA je Instituta: Institut za turizam je samostalna znanstveno-istraživačka institucija, lider u primijenjenim znanstvenim istraživanjima u turizmu na području regije. Njegujući izvrsnost, timski rad i suradnju, svojim aktivnostima povezuje istraživački rad i edukaciju, a svojim spoznajama uspješno inovira turističku praksu.

Shodno definiranoj viziji, MISIJA Instituta za turizam jest: **provođenje međunarodno kompetitivnih istraživanja multidisciplinarnog fenomena turizma koja doprinose globalnom fondu znanja te društvenom i gospodarskom razvoju Hrvatske te stvaraju novu znanstvenu, društvenu, kulturnu i gospodarsku vrijednost.**

Kao jedini nacionalni istraživački centar u Hrvatskoj specijaliziran za istraživanja u području turizma, Institut za turizam kontinuirano razvija vlastite metode istraživanja i usavršava svoj radni tim. S obzirom na tešku gospodarsku situaciju u zemlji, izuzetno je važno u srednjoročnom razdoblju planirati znanstveno-istraživačke projekte kako bi se mogli naći odgovarajući izvori financiranja i kako bi rezultati istraživanja mogli poslužiti kao podloga za izradu različitih planskih dokumenta za potrebe unapređenja hrvatskog turizma.

5. STRATEŠKI CILJEVI I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

Prema Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (2009), kvaliteta u znanosti i visokom obrazovanju definira se kao “višedimenzionalan koncept u kojem se naglasak stavlja na udovoljavanje općeprihvaćenim standardima i očekivanjima društva u cjelini uz težnju ka stalnom unapređenju svih procesa i njihovih ishoda”. Imajući u vidu navedenu definiciju, kao i sukladno ciljevima vezanim uz Proračunska obrazloženja za razdoblje 2016.-2018. godine, ciljevi i pokazatelji učinka/uspješnosti su sljedeći:

CILJ 1:

Unapređenje znanstvene produktivnosti – poticanje znanstvene izvrsnosti i međunarodne vidljivosti

U cilju ostvarivanja ovog strateškog cilja Instituta za turizam koji se odnosi na kontinuirano unapređenje sustava kvalitete i poticanja znanstvene izvrsnosti, neophodno je poticati različite oblike znanstvenog djelovanja i pratiti kroz formiranje i primjenu određenih pokazatelja, od kojih kao važne izdvajamo:

- Broj znanstvenih radova objavljenih u časopisima indeksiranim u bazama – Scopus i Web of Science te drugim relevantnim bazama,
- Broj ostalih radova u kategorijama A1 i A2 (osim onih ih prethodne kategorije),
- Broj znanstvenih radova objavljenih u koautorstvu s istraživačima izvan Instituta (u kategorijama A1 i A2),
- Citiranost znanstvenih radova u bazama Scopus i WoS,
- Broj objavljenih autorskih knjiga; broj objavljenih uredničkih knjiga,
- Realizirani izbori u viša znanstvena zvanja.

CILJ 2:

Jačanje ljudskih potencijala u znanosti – suradnja u istraživanju, razvoju i inovacijama

U okviru cilja stvaranja i jačanja ljudskih potencijala u znanosti i inovacijama, a u uvjetima otvaranja mogućnosti korištenja europskih fondova namijenjenih znanstvenoj aktivnosti, od posebne je važnosti jačanje kapaciteta Instituta za turizam za povlačenje financijskih sredstava iz fondova Europske unije. Za ostvarenje ovoga cilja potrebno je realizirati suradnju s drugim institucijama i turističkim tvrtkama kroz realiziranje centara kompetencija ili klastera, odnosno suradnjom s razvojnim agencijama.

Pokazatelji uspješnosti mogu biti:

- Broj projekata financiranih sredstvima Europske unije i nacionalnih kompetitivnih fondova,
- Vrijednost projekata financiranih sredstvima Europske unije i nacionalnih kompetitivnih fondova.

CILJ 3:

Poticanje jačeg povezivanja znanstvenog potencijala s gospodarstvom i društvom u cjelini

Cilj Instituta za turizam, kao javnog znanstvenog instituta, je poticanje jačeg povezivanja s drugim znanstvenim institutima, visokim obrazovnim institucijama, gospodarstvom i društvom u cjelini. Povezivanje s drugim institutima potiče se zajedničkim radom na znanstvenim projektima čiji je ishod objavljivanje znanstvenih radova u koautorstvu. Jačanje suradnje javnog i privatnog sektora potiče se usklađivanjem istraživačkih aktivnosti s potrebama gospodarstva te poticanjem aktivnosti i programa popularizacije znanosti u turizmu.

Pokazatelji uspješnosti su:

- Broj ugovorenih projekata s gospodarskim subjektima, tijelima državne uprave i jedinicama lokalne uprave i samouprave,
- Broj aktivnosti s ciljem popularizacije znanosti (broj priloga istraživača u medijima; broj održanih javnih rasprava, održanih izložbi i radionica),
- Broj sudjelovanja istraživača u edukaciji na sveučilištima i veleučilištima (broj pozvanih predavanja; broj kolegija),
- Izdavanje znanstveno-stručnog časopisa (broj izdanih volumena i broj objavljenih radova u volumenu),
- Broj bibliografskih jedinica u Biblioteci Instituta,
- Broj različitih on-line publikacija i
- Broj gostovanja istraživača s međunarodnom reputacijom u određenom specijalističkom području.

6. ISTRAŽIVAČKE TEME U RAZDOBLJU 2016. - 2020.

Jedna od 'jakih snaga' Instituta odnosi se na kontinuirano stvaranje i održavanje izvrsnosti u istraživanjima i svim drugim aktivnostima. U tome smislu, teme kojima će se baviti znanstvenici Instituta odnose se na:

- **Longitudinalna istraživanja obilježja turističke potražnje** – TOMAS istraživački projekti s ciljem prikupljanja podataka o različitim segmentima turističke potražnje, stvaranja mogućnosti usporedbe obilježja, a osobito stupnja zadovoljstva i potrošnje turista; sezonalnost turističke potražnje kao jedan od najvećih problema hrvatskog turizma (istraživanje uzroka te razvoj primjenjivih metoda ublažavanja sezonalnosti turizma u Hrvatskoj); istraživanje turističke potražnje u cijeloj zemlji (tzv. visitor survey).

- **Mjerenje doprinosa turizma gospodarstvu; makroekonomski učinci turizma** – Institut kontinuirano radi na uspostavljanju pretpostavki za periodičku izradu satelitskog računa turizma, a potrebno je realizirati i regionalne satelitske račune na temelju primjera najbolje prakse; uz utjecaj turizma na BDP također se nastoje procijeniti njegovi učinci na ostale makroekonomske agregate kao što su zaposlenost i opća razina cijena.
- **Istraživanja različitih aspekata konkurentnosti turističke destinacije** koja kao šira tema obuhvaća mnoge važne podteme: Kausalitet između razvijenosti prometnog sustava i atraktivnosti turističke destinacije, prihvatnog kapaciteta i konkurentske sposobnosti hrvatskih destinacija, Istraživanje percepcije Hrvatske kao turističke destinacije, Povijesni aspekti turističkog razvoja s naglaskom na istraživanje turističkog arhitektonskog nasljeđa i turističkog krajolika radi određivanja modela i uloge arhitekture i krajolika u razvoju turizma.
- **Mjerenje održivosti turizma** u okviru sve tri komponente održivog razvoja – gospodarske, društvene i ekološke, a s ciljem ranog upozoravanja na moguću pojavu odstupanja od prihvatljivih ekoloških, društvenih i gospodarskih standarda; uspostavljanje informacijske osnove za analizu kvalitete destinacijskog menadžmenta turističkih destinacija koristeći europski sustav turističkih pokazatelja (ETIS) kojeg je razvila Europska komisija te omogućuje međunarodnu usporedivost analiziranih pokazatelja.
- **Postmodernizam i turizam**; istraživanje trendova i društvenih promjena koje upućuju na promjenu paradigmi u svjetskom turizmu, pa onda i u našem turizmu,
- **Vrednovanje turističkih resursa i javnog dobra u turizmu** obuhvaća izradu katastra turističkih atrakcija koji bi obuhvatio vrednovanje svih turističkih resursa u Hrvatskoj, dok bi vrednovanje javnog dobra obuhvatilo procjenu prirodnih resursa u turizmu Hrvatske primjenom metode vrednovanja scenarija,
- **Utjecaj informacijskih i komunikacijskih tehnologija na turizam** u cilju razvoja metodologije za praćenje korištenja ICT-a,
- **Edukaciju u turizmu**; istraživanja u cilju unapređenja srednjoškolskog obrazovanja za potrebe hrvatskog turizma kao i stvaranje odgovarajućeg modela cjeloživotnog obrazovanja za potrebe različitih korisnika (npr. iznajmljivači smještaja),
- **Prognoziranje turističkog prometa** u Hrvatskoj (fizičkog i financijskog) u cilju uspostavljanja informacijske osnove za donošenje odluka nositelja ekonomske i turističke politike, menadžmenta gospodarskih subjekata te subjekata destinacijskog menadžmenta.

7. ORGANIZACIJA I LJUDSKI RESURSI

Organizacija

Kao i u drugim javnim institutima, Institutom za turizam upravlja ravnatelj i Upravno vijeće, uz pomoć Znanstvenog vijeća te Kolegija kao tijela za informiranje svih djelatnika. Institut nema odjele niti posebne organizacijske cjeline (samo je Biblioteka prostorno izdvojena).

Administrativni poslovi obavljaju se u posebnim ustrojstvenim jedinicama, a u za obavljanje znanstveno-istraživačkih projekata, primjenjuje se projektna organizacija rada. Za svaki znanstveno-istraživački projekt imenuje se voditelj koji određuje tim istraživača suradnika na projektu. Za potrebe istraživanja i praćenja određenih tema definirani su tzv. 'virtualni odjeli' koji predstavljaju skupine istraživača okupljene oko sljedećih tema: Ekonomski učinci i prognoziranje, Ponašanje i iskustva posjetitelja, Održivi razvoj turizma i upravljanje te Promet, prostor i turizam.

Ljudski resursi

Institut za turizam je jedina znanstvena institucija koja okuplja tim znanstvenika specijaliziranih u različitim poljima i granama važnim za promatranje i izučavanje turizma i čiji su znanstveni projekti interdisciplinarnog karaktera (20 istraživača od 28 djelatnika, koji povezuju područja ekonomije, prometnih znanosti, geografije, matematike i statistike, sociologije, ekologije, arhitekture i povijesti). Na znanstvenom projektu „TRANS-TURIZAM: Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću“ sudjeluje osam istraživača Instituta. Kontinuitet prikupljanja podataka na temama koje su predstavljale tzv. 'Z' projekte i na kojima su bili zaposleni svi znanstvenici (u prethodnom razdoblju - “Mjerenje važnosti utjecaja turizma na gospodarstvo Hrvatske” i “Međuodnos turizma, prostora i prometa”) sada se interno nadoknađuje radom i dogovorom o znanstvenim temama unutar virtualnih odjela.

Ukupan broj djelatnika, kao ni broj znanstvenika Instituta ne odgovara potrebama rada koji su se u posljednjih desetak godina znatno proširili, pretežno povezano uz intenzivniji razvoj turizma u zemlji, važnost turizma kao područja istraživanja, a uz to vezanog interesa opće javnosti i medija. No, i nadalje najvažniji cilj koji je potrebno postići u ovom razdoblju jest ispuniti uvjete za reakreditaciju Instituta, vezane upravo za ljudske resurse tj. uz potreban broj zaposlenih znanstvenika².

U srednjoročnom razdoblju predviđa se potreba za nadomještanjem istraživača koji odlaze u mirovinu, otvaranjem dva nova znanstvena radna mjesta i jednog mjesta stručnog suradnika u znanosti (specijalist za projektni menadžment) te zapošljavanje mladih istraživača (2) ovisno o potrebama znanstvenih projekata, dok će dugoročni razvoj ovisiti o potrebama i mogućnostima javnog sektora u turizmu kao i turističkog gospodarstva za primjenom rezultata znanstvenoistraživačkog rada u praksi.

8. IZVORI FINANCIRANJA

Institut će sukladno strateškim odrednicama djelovanja i u budućnosti nastaviti rad na znanstvenim istraživanjima financiranim od strane Hrvatske zaklade za znanost kao i

² Početkom 2016. godine, u Institutu radi 14 znanstvenika i očekuje se da će MZOS shodno raspoloživim razvojnim koeficijentima Institutu omogućiti zapošljavanje 15-tog znanstvenika.

istraživačkim projektima financiranim iz drugih izvora, posebice Obzora 2020. Takvi izvori financiranja omogućuju provođenje istraživanja koja su (a) podlogom za objavljivanje znanstvenih radova, ali i (b) omogućuju podmirivanje zajedničkih troškova i troškova razvoja institucije (školarine, licence, nabavka literature, konferencije i seminari, nabavka i održavanje računala, članstva, zaštita i osiguranje, interni projekti Instituta, sufinanciranje časopisa i izdavačke djelatnosti i dr.) djelatnika Instituta za koja nisu dovoljni mjesečni iznosi od strane MZOS-a. Namjenska sredstva za znanstveni rad (na temelju znanstvenih kriterija) koristit će se primarno za omogućavanje odlazaka na znanstvene konferencije kao i za nabavku literature. Kako bi se ispunili strateški ciljevi Instituta važno je povećanje razine vlastitih prihoda i njihov udio na razini 30-35%, što je s obzirom na gospodarsku krizu, u prethodnom razdoblju bilo vrlo teško postići.

S obzirom na potrebu izrazito racionalnog poslovanja, uz stalno podizanje kvalitete pojedinih procesa upravljanja (ISO 9001:2008) Institut provodi mjere praćenja i uštede korištenja materijala neophodnih za rad (npr. papir, fotokopiranje, energija, telefon, uredska i informatička oprema i sl.), a u skladu s Nacionalnim akcijskim planom za zelenu javnu nabavu 2015.-2017. s pogledom do 2020. godine (Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, 2015) nabavljamo eko-certificirane proizvode.

U izvorima financiranja uz javni sektor i turističko gospodarstvo potrebno je, u promatranom planskom razdoblju, povećati broj projekata financiranih iz EU fondova i putem takvih projekata osigurati djelomično zapošljavanje mladih istraživača. Kako bi se Institut mogao nadmetati za takva sredstva nužna je specijalizacija jednog djelatnika za projektni menadžment (navedeno novo radno mjesto).

9. ZAKLJUČCI

Institut za turizam jedini je znanstveni javni institut specijaliziran za istraživanja na području turizma u Hrvatskoj. Od 1959. godine kada je osnovan, Institut je prešao dug razvojni put i razvio se u modernu znanstvenu instituciju koja, u skladu s mogućnostima i zadaćom unapređenja istraživanja na ovom složenom, multidisciplinarnom području, kontinuirano unapređuje svoju znanstvenu produktivnost te prati i unapređuje razvoj turizma u Hrvatskoj. Oslanjajući se na svoje strateške ciljeve te razvojnu strategiju RH i strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Institut kao pridružena članica UNWTO-a i drugih međunarodnih asocijacija sudjeluje aktivno na međunarodnoj sceni istraživača u turizmu.

U odnosu na prethodni srednjoročni plan, ovim je Planom redefinirana misija Instituta koja glasi: **provođenje međunarodno kompetitivnih istraživanja multidisciplinarnog fenomena turizma koja doprinose globalnom fondu znanja te društvenom i gospodarskom razvoju Hrvatske te stvaraju novu znanstvenu, društvenu, kulturnu i gospodarsku vrijednost.**

Navedenu misiju Instituta moraju ispuniti zaposlenici kojima Institut, u okviru svojih mogućnosti, pruža vrlo dobre uvjete za rad, napredovanje i specijalizaciju, a u budućnosti

svakako treba osigurati financijske i druge uvjete za još veći međunarodni znanstveni iskorak i povećanje prepoznatljivosti Instituta kao istraživačke institucije koja podupire i promovira održivi razvoj turizma.